

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง
ที่มารับบริการคลินิกโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลนครปฐม
อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

FACTORS RELATED TO SELF-CARE BEHAVIOR OF HYPERTENSION
PATIENTS IN NAKHON PATHOM HOSPITAL, NAKHON PATHOM DISTRICT,
NAKHON PATHOM PROVINCE

ปณณทัต พุทธรักษา, สุรเดช สำราญจิตต์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

PUNNATHAT PUTTHARAKSA, SURADEJ SAMRANJIT

RAMKHAMHAENG UNIVERSITY

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ระดับเจตคติเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง และระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง และศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ที่มารับบริการคลินิกโรคความดันโลหิตสูง โดยเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง 134 คนซึ่งซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซี่และมอร์แกน (Krejci and Morgan, 1970 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้วย SPSS ข้อมูล การหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า เจตคติเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูงอยู่ระดับสูง ($M = 4.37, SD = 0.39$) และพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงอยู่ระดับสูง ($M = 3.97, SD = 0.52$) ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อายุ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาการเจ็บป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูง กับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ระดับปานกลาง ($r = 0.319$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : พฤติกรรมการดูแลตนเอง, ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง

Abstract

This study is descriptive research aimed at examining the level of attitudes toward hypertension, the level of self-care behaviors among hypertensive patients, and the factors associated with their self-care behaviors. The study was conducted among hypertensive patients receiving services at a hypertension clinic, with data collected from a sample of 134 participants selected through systematic sampling. The research instrument was a questionnaire with a reliability coefficient of 0.88. Data were analyzed using SPSS software, employing frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient.

The results showed that attitudes toward hypertension were at a high level ($M = 4.37$, $SD = 0.39$), and self-care behaviors among hypertensive patients were also at a high level ($M = 3.97$, $SD = 0.52$). The correlation between attitudes toward hypertension, personal factors (such as age, monthly income, and duration of hypertension), and self-care behaviors was found to be moderate ($r = 0.319$), with statistical significance at the 0.01 level.

Keywords : Self-care behaviors, patients with hypertension.

บทนำ

จากสถานการณ์ทั่วโลกของ (WHO) โรคความดันโลหิตสูงหรือโรคเรื้อรังยังมีผู้ป่วยที่เพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี มีแนวโน้มมากขึ้นจากการสำรวจขององค์การอนามัยโลก ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงมีจำนวน 1.13 พันล้านคนต่อประชากร คาดการณ์ว่าจะมีแนวโน้มผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงเพิ่มมากขึ้น 1.56 พันล้านคนในปี พ.ศ.2568 (WHO, 2018) สำหรับประเทศไทยมีแนวโน้มพบผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากการสำรวจสุขภาพประชากรไทยในปี 2564 - 2566 พบว่าประชากรอายุ 18 ปีขึ้นไป เป็นโรคความดันโลหิตสูง จำนวน 13 ล้านคน และในจำนวนนี้มีมากถึง 7 ล้านคน ไม่ทราบว่าเป็นผู้ป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูง

จังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีแนวโน้มพบอัตราป่วยโรคความดันโลหิตสูงเพิ่มมากขึ้นและมีภาวะแทรกซ้อนจากโรคความดันโลหิตสูงได้ต่อเนื่องเทียบเท่ากับสถิติของประเทศในปี 2564 - 2566 มีอัตราป่วยเท่ากับ 1,057.25 1,090.49 และ 1,132.91 ต่อแสนประชากรตามลำดับ ร้อยละผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่ควบคุมได้ดีในปี 2564 - 2566 คิดเป็นร้อยละ 48.67, 50.61 และ 55.32 ตามลำดับ (กลุ่มงานควบคุมโรคไม่ติดต่อ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม, 2565) และพบว่าอำเภอเมืองนครปฐม มีแนวโน้มอัตราป่วยโรคความดันโลหิตสูงต่อเนื่องมากขึ้นเทียบเท่ากับสถิติของจังหวัดในปี 2564 - 2566 อัตราป่วยเท่ากับ 59.56, 74.00 และ 75.38 ต่อแสนประชากรตามลำดับ (กลุ่มงานควบคุมโรคไม่ติดต่อ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม, 2565) ทำให้ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงเพิ่มสูงขึ้นมากกว่าร้อยละ 80 จากปัญหาภาพรวมในจังหวัดนครปฐมมีอัตราป่วย โรคความดันโลหิตสูงเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ซึ่งหากผู้ป่วยมีภาวะความดันโลหิตสูงเป็นระยะเวลานานและไม่ได้รับการดูแลรักษา ไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านการกิน การออกกำลังกาย การดื่มสุราการสูบบุหรี่รวมทั้งการรักษาโรค ความรุนแรงของโรคจะเพิ่มมากขึ้น

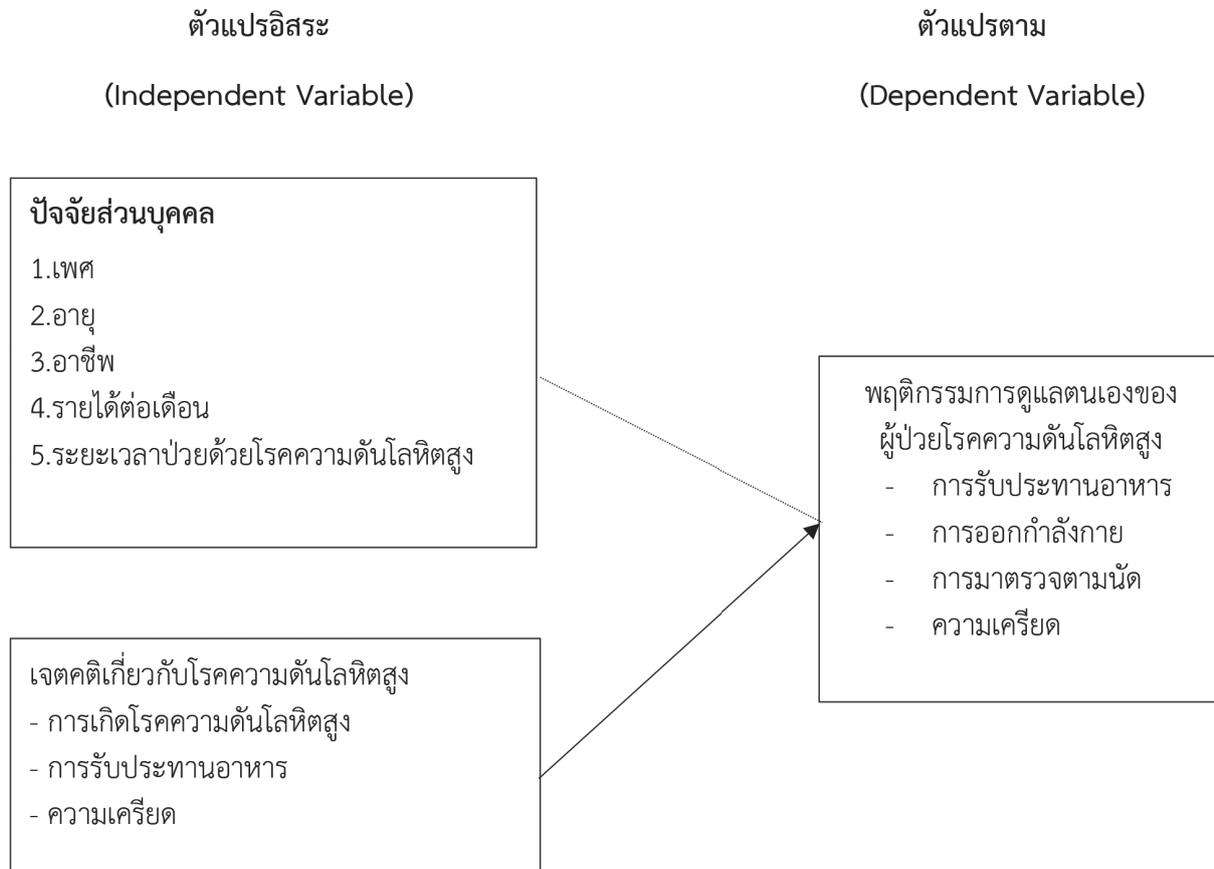
อาจเกิดภาวะแทรกซ้อน ได้แก่ ปวดศีรษะ ใจสั่น ตาพร่ามัว อ่อนเพลีย วิงเวียน สับสน หายใจลำบาก หัวใจเต้นผิดปกติ ผู้ป่วยต้องมีการดูแลตนเองที่เหมาะสม (สุรเดช สำราญจิตต์, 2565) โดยผู้ป่วยที่มีการดูแลตนเองได้ก็ต่อเมื่อผู้ป่วยนั้นมีความสามารถในการดูแลตนเอง และมีเป้าหมายเพื่อรักษาสุขภาพ มีระบบระเบียบขั้นตอน มีการกระทำที่ต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ และมีพัฒนาการของชีวิตดำเนินไปได้ถึงขั้นสูงสุด (Orem 1995) ทั้งนี้หากผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงได้รับการรักษาตั้งแต่เริ่มต้น และปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การกินอาหารที่มีประโยชน์ ลดภาวะด้านความเครียด พร้อมทั้งติดตามวัดความดันโลหิต พบแพทย์ตามนัด รับประทานยาอย่างต่อเนื่อง จะสามารถควบคุมความดันโลหิตได้ดียิ่งขึ้น และจะลดภาวะแทรกซ้อน ที่รุนแรงได้เป็นอย่างดี (กองโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค, 2565)

จากข้อมูลปัญหาดังกล่าวข้างต้นดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล เจตคติของโรคความดันโลหิตสูง และ พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง เพื่อที่จะสังเกตเห็นของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่มารับบริการคลินิกโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลนครปฐม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม สามารถนำมาช่วยเหลือในการดูแลตนเอง เพื่อป้องกัน ไม่ให้เกิดภาวะแทรกซ้อนได้และมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษา ระดับเจตคติเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง และระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ที่มารับบริการคลินิกโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลนครปฐม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ที่มารับบริการคลินิกโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลนครปฐม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

กรอบแนวคิด

สมมติฐาน

เจตคติเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ที่มารับบริการคลินิกโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลนครปฐม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Study) โดยทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ที่มารับบริการคลินิกโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลนครปฐม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ระยะเวลาในการศึกษาเดือนกรกฎาคม - พฤศจิกายน 2567

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร หมายถึง ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ที่มารับบริการคลินิกโรคความดันโลหิตสูงโรงพยาบาลนครปฐม อำเภอเมืองนครปฐมจังหวัดนครปฐมจำนวน 205 คน

กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ที่มารับบริการคลินิกโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลนครปฐม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม จำนวน 134 คน (คลินิกโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลนครปฐม, 2567) การสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ นำเลขบัตรประจำตัวผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงมาเรียงกันแต่ละช่วงของการสุ่มช่วงละหน่วย มีเลขบัตรประจำตัวตั้งแต่ 1 - 205 คน แล้วคัดจากคนที่ 1 ท่างไปอีกหนึ่งหน่วย คนที่ 3 ซึ่งได้คำนวณจากขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และค่าความคลาดเคลื่อน 5%

เกณฑ์ในการคัดเลือกเข้ากลุ่มวิจัย (Inclusion Criteria)

ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ที่แพทย์วินิจฉัย และขึ้นทะเบียน ที่มารับบริการคลินิกโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลนครปฐม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม
2. เป็นผู้ที่สามารถอ่านเข้าใจภาษาไทย และสามารถกรอกแบบสอบถามด้วยตนเองได้
3. สมัครใจและยินดีให้ความร่วมมือในการศึกษาวิจัย

เกณฑ์ในการคัดเลือกรอกจากกลุ่ม (Exclusion Criteria)

ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

1. ไม่สามารถให้ข้อมูลได้ครบถ้วนขณะเก็บข้อมูล
2. เป็นผู้ป่วยมีภาวะบกพร่องในการสื่อสาร
3. ปฏิเสธการตอบแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือติดต่อประสานงานความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการโรงพยาบาลนครปฐม ทำการอบรมผู้ช่วยวิจัยชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัย ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้แบบสอบถาม และดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามพร้อมรับกลับด้วยตนเองตรวจสอบข้อมูลความถูกต้องของข้อมูลทุกฉบับเพื่อเตรียมข้อมูลการวิเคราะห์ลำดับต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการวิจัยนี้เก็บข้อมูลโดยวิธีใช้แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเจตคติเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง จำนวน 20 ข้อ

สร้างตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scalt) ประเมินคำตอบ โดยให้เลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว กำหนดให้แต่ละข้อ มี 5 ตัวเลือกดังต่อไปนี้

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังต่อไปนี้

ระดับการรับรู้	คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5

เห็นด้วย	4
ไม่แน่ใจ	3
ไม่เห็นด้วย	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1

เกณฑ์การประเมินผลระดับเจตคติเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง คะแนนเฉลี่ยระดับเจตคติเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง โดยพิจารณารายข้อตามเกณฑ์ของ (Best, 1997 หน้า 74 อ้างถึงใน พิไลลักษณ์ เจริญฤทธิ์, 2566

$$\text{ค่าความต่างระดับ} = \frac{(\text{จำนวนคะแนนสูงสุด}-\text{จำนวนคะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนระดับ}}$$

$$= \frac{5-1}{3}$$

$$= 1.33$$

โดยแบ่งเป็นระดับคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 ระดับเจตคติเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูงอยู่ในระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66 ระดับเจตคติเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูงอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00 ระดับเจตคติเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูงอยู่ในระดับสูง

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงจำนวน 25 ข้อ

สร้างตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scalt) ประเมินคำตอบ โดยให้เลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว กำหนดให้แต่ละข้อ มี 5 ตัวเลือกดังต่อไปนี้

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังต่อไปนี้

ระดับพฤติกรรม	คะแนน
ปฏิบัติเป็นประจำ	5
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	4
ปฏิบัติบ่อยบางครั้ง	3
ปฏิบัติน้อยครั้ง	2
ปฏิบัติน้อยที่สุด	1

เกณฑ์การประเมินผลระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง คะแนนเฉลี่ยระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง

โดยพิจารณารายชื่อตามเกณฑ์ของ (Best, 1997 หน้า 74 อ้างถึงใน พิไลลักษณ์ เจริญฤทธิ์, 2566

$$\begin{aligned} \text{ค่าความต่างระดับ} &= \frac{(\text{จำนวนคะแนนสูงสุด}-\text{จำนวนคะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5-1}{3} \\ &= 1.33 \end{aligned}$$

โดยแบ่งเป็นคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 ระดับพฤติกรรมกรรมการดูแลตนเองของโรคความดันโลหิตสูงอยู่ในระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66 ระดับพฤติกรรมกรรมการดูแลตนเองของโรคความดันโลหิตสูงอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00 ระดับพฤติกรรมกรรมการดูแลตนเองของโรคความดันโลหิตสูงอยู่ในระดับสูง

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเชิงลึกของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการดูแลตนเอง จำนวน 5 ข้อ

ใช้แบบสอบถามที่มีกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured interview) ที่มีการกำหนดในการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าซึ่งจะเป็นคำถามปลายเปิด (Open - end Question) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้เสนอความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ โดยไม่ให้มีการชี้นำคำตอบที่ข้อมูลเท็จจริงมากที่สุด และให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

โดยแบบสอบถามจะให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบทั้ง 3 ท่าน โดยมีค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหาทั้งฉบับเท่ากับ 0.67 - 1.00 แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ในกลุ่มตัวอย่างกับผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ที่มารับบริการคลินิกโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลพุทธมณฑล จำนวน 30 คน

แบบสอบถามส่วนที่ 2 - 3 โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้แก่ เจตคติเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79, 0.89 ตามลำดับ

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บและการขอจริยธรรมการวิจัย ได้รับการอนุมัติให้ทำการวิจัยนอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จาก

แบบสอบถามจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ ไม่มีการเปิดเผยให้เกิดความเสียหายแก่กลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยจะนำเสนอในภาพรวมเพื่อใช้ประโยชน์ในการศึกษาเท่านั้น โดยการวิจัยครั้งนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมด้านจริยธรรมการวิจัยในคน วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา หมายเลขโครงการวิจัยที่ SCPHYLIB-2567/333 อนุมัติวันที่ 30 กันยายน 2567

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์โดยการหาค่าแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง กับพฤติกรรมกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง โดยใช้ค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน กำหนดนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05

ผลการศึกษา

ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ที่มารับบริการคลินิกโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลนครปฐม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม จำนวน 134 คน ส่วนใหญ่เพศหญิง จำนวน 72 คน (ร้อยละ 54) อาชีพรับจ้าง 33 คน (ร้อยละ 24.60) อายุเฉลี่ย 49.26 ปี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 17,876.87 บาทระยะเวลาที่ป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูง ค่าเฉลี่ยต่อปี 6.26 ปี

ระดับเจตคติเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง ที่มารับบริการคลินิกโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลนครปฐม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง (Mean = 4.37, SD = 0.39) เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ พบว่าข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยของระดับเจตคติเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง สูงสุด คือ ข้อที่ 15 เมื่อเครียดและวิตกกังวลมากจะทำให้ความดันโลหิตสูงขึ้นได้ (Mean = 4.63, SD = 0.51) รองลงมาคือ ข้อที่ 1 สาเหตุการเป็นโรคความดันโลหิตสูงส่วนหนึ่งมาจากการกินอาหาร (Mean = 4.57, SD = 0.56) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยของระดับเจตคติเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง ต่ำสุด คือ ข้อที่ 10 ผู้ป่วยที่เป็นโรคความดันโลหิตสูงไม่จำเป็น

ต้องมาพบแพทย์เพราะสามารถหาซื้อยารับประทานเองได้ (Mean = 3.57, SD = 1.25)

ระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ที่มารับบริการคลินิกโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลนครปฐม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง (Mean = 3.97, SD = 0.52) เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง สูงสุด คือ ข้อ 15 ท่านไปพบแพทย์ตามนัดทุกครั้ง (Mean = 4.53, SD = 0.62) รองลงมาคือ ข้อ 13 เมื่อท่านพบอาการผิดปกติ เช่น แขนขาอ่อนแรง เจ็บแน่นหน้าอก ท่านจะรีบไปพบแพทย์ก่อนนัดทันที (Mean = 4.51, SD

= 0.72) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ต่ำสุด คือ ข้อ 7 ท่านออกกำลังกายอย่างน้อย 3 ครั้งต่อสัปดาห์ ครั้งละไม่ต่ำกว่า 30 นาที (Mean = 3.43, SD = 1.25)

ข้อมูลหาค่าความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับเจตคติเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง กับระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ที่มารับบริการคลินิกโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลนครปฐม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม พบว่า ระดับเจตคติเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูงมีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.319^{**}$) ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ตัวแปรเจตคติเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง กับตัวแปรพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ที่มารับบริการคลินิกโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลนครปฐม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

ปัจจัย	พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง		
	r	p-value	ระดับความสัมพันธ์
เจตคติเกี่ยวกับผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง	0.319 ^{**}	<0.001	ปานกลาง

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผล

ระดับเจตคติเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง ที่มารับบริการคลินิกโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลนครปฐม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมพบว่า ผลการวิจัย อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยของระดับเจตคติเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง สูงสุด คือ ข้อที่ 15 เมื่อเครียดและวิตกกังวลมาก จะทำให้ความดันโลหิตสูงขึ้นได้ (M = 4.63, SD = 0.51) ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับพีโลลักษณะ เจริญฤทธิ์ และ สุรเดช สำราญจิตต์ (2566) เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ที่มารับบริการคลินิกความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลหาดสำราญเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง

ระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ที่มารับบริการคลินิกโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลนครปฐม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมพบว่าผลการวิจัย อยู่ในระดับสูง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง (M = 3.97, SD = 0.52) เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง สูงสุด คือ ข้อ 15 ท่านไปพบแพทย์ตามนัดทุกครั้ง (M = 4.53, SD = 0.62) ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้อง กับงานวิจัยของ ศศิธร ตันติเอกรัตน์ (2560) เรื่อง พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านน้ำคำ อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ที่มารับบริการคลินิกโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลนครปฐม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

ปัญญาทิพย์ พุทธิรักษา, สุรเดช สำราญจิตต์

เจตคติเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่มารับบริการคลินิกโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลนครปฐม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ พบว่า เจตคติเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพีไลลักษณ์ เจริญฤทธิ์ และ สุรเดช สำราญจิตต์ (2566) เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ที่มารับบริการคลินิกความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลหาดสำราญเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง

สรุปผล

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่มารับบริการคลินิกโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลนครปฐม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม มีระดับเจตคติเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง ($M = 4.37, SD = 0.39$) และพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($M = 3.97, SD = 0.52$) และ เจตคติเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง อยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.319^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัย

1. เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญในการปฏิบัติตัวเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเจตคติที่ดี จึงส่งผลต่อการปฏิบัติตนที่ดีต่อการเป็นโรคความดันโลหิตสูง จัดโครงการอบรมด้านทักษะการให้

ความรู้ทางด้านสุขภาพ เพื่อช่วยให้ประชาชนสามารถได้รับข้อมูลสุขภาพกับบุคลากรทางการแพทย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในการให้ความรู้รวมถึงความสำคัญของโรคความดันโลหิตสูง

2. เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญในการสร้างความตระหนักให้เกิดเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง เกิดเจตคติของการเกิดโรคความดันโลหิตสูง การออกกำลังกาย การมาตรวจตามนัดและความเครียด และให้เล็งความสำคัญที่บุคลากรทางการแพทย์ได้ให้ความรู้เพิ่มเติม

3. ข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการดูแลผู้ป่วยความดันโลหิตสูง เพื่อส่งเสริมสุขภาพผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. มีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในผู้ป่วยที่ไม่สามารถควบคุมระดับความดันโลหิตสูงได้ เพื่อหาสาเหตุที่แท้จริง
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงของตัวแปรอิสระ

เอกสารอ้างอิง

- กองโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค. (2565). *ประเด็นสารรณรงค์วันความดันโลหิตสูงโลก ปี 2565*. ค้นเมื่อ 19 สิงหาคม 2567, จาก http://www.thaincd.com/document/file/info/.../ประเด็นสารวันความดันโลหิตสูง_61.pdf. Thai.
- กลุ่มงานควบคุมโรคไม่ติดต่อ. (2565). *ระบบคลังข้อมูลสุขภาพข้อมูลรายงาน โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ประจำปี 2565*. นครปฐม: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม.

- ฟีโลลักษณะณ์ เจริญฤทธิ์, และสุรเดช สำราญจิตต์, พร.ด. (2566) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ที่มารับบริการคลินิกความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลหาดสำราญเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง. *การประชุมวิชาการระดับชาติประจำปี2566:เรื่องสาธารณสุขยุคใหม่เพื่อผู้สูงวัยใส่ใจเทคโนโลยีดิจิทัล* (น. 616-625). กรุงเทพฯ: คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 กรุงเทพมหานคร*. ค้นเมื่อ 19 สิงหาคม 2567, จาก <https://dictionary.orst.go.th/>
- ศศิธร ตันติเอกรัตน์. (2560). พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านน้ำคำ อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว. *Humanities, Social Sciences and arts*, 12(6), 2542-2556.
- สุรเดช สำราญจิตต์. (2565). *พฤติกรรมสุขภาพทางสาธารณสุข*. เอกสารประกอบการสอนวิชา PHA6303 พฤติกรรมสุขภาพทางสาธารณสุข, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (อัดสำเนา)
- Best, John W. (1977). *Research in Education*. 3rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, Inc.
- Bloom, B.S., Madaus, G.F. and Hasting's, J.T. (1971). *Evaluating to improve Learning*. New York: Mc. Graw Hill Book Company.
- Davies, J.A. (1971). *Elementary Survey Analysis*. New Jersey: Prentice Hall.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). *Determining sample sizes for research activities*. *Educational and Psychological Measurement*. 30, 607-610
- Likert, renis. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. In *Reading in Fishbein, M (Ed), Attitude Theory and Measurement*. New York: Wiley & Son.
- WHO. (1986). *Ottawa Charter for Health Promotion*. The First International Conference on Health Promotion: The movement towards a new public health. World Health Organization, Health and Welfare Canada, Canadian Public Health Association, Ottawa, Ontario